

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks
elfde
nr. 2

tijdschrift
jaargang
juni 1992

UNIVERSITEIT
GENT

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN GENT

driemaandelijks
elfde
nr. 2

tijdschrift
jaargang
juni 1992

ISSN

0777 - 8821

Inhoud

Lof van de Kwee	3-5
Met seldersmaak graag	7-12
Stinkende Gouwe	13-17
Pluimpapaver	19-21
Uitstap naar Planckendael	22
Bezoek aan De Wassende Maan	23
Agenda 1992	24-26
Een ouderwetse zomertuin	27-37
Heimwee naar de Korenbloem	39-40
Kursus Ikebana	41
Nieuws uit de Plantentuin	42
Opentuintagen	43-46
Lezersforum	47
Colofon	48

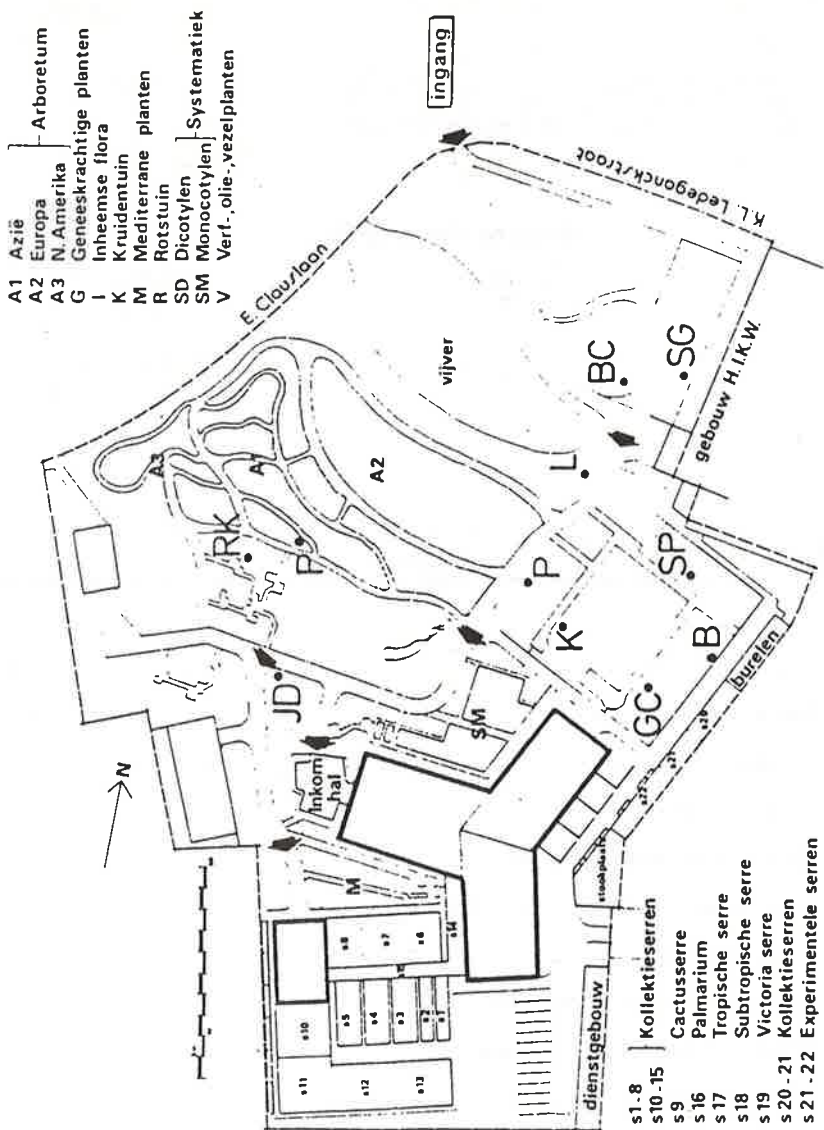

Fig. 1. Kaart van de Plantentuin, met ligging van enkele planten die in dit nummer worden besproken.

B : Buddleja (3 soorten !). BC : Bergcentaurie. GC : Grote Centaurie. JD : Japanse Dwergkwee. K : Kwee. L : Lavas. P : Pluimpapaver (2 soorten !). RK : Roomse Kervel. SG : Stinkende Gouwe. SP : Struikpioen.

Peter DEWULF
Azaleastraat 63, 9920 Lovendegem

Het verbaast mij altijd, dat wij het nalaten sommige fruitbomen te planten, die wij nog maar zelden aantreffen, tenzij in een of andere oude tuin. Neem nu de Kwee (*Cydonia oblonga*) bijvoorbeeld. Waarom zouden we aarzelen om deze boom in onze tuin te planten ?

Er is nauwelijks een plant die gemakkelijker in cultuur te brengen is en hij gedijt op bijna iedere grondsoort, alhoewel hij zich natuurlijk gelukkiger zal voelen in een lichte leembodem met een flinke voorraad humus en op een zonnig plekje. Hij stelt vocht op prijs, zolang hij maar niet volledig met water doortrokken is. Snoei verdraagt hij uitstekend, hoewel die niet noodzakelijk is. Maar het verwijderen van oud hout en het daardoor verschaffen van licht en lucht kan nooit kwaad. Spuiten tegen onheil is absoluut overbodig. Voor zover ik weet heeft hij van geen enkele ziekte last. Hij wordt dan ook graag gebruikt als onderstam, waarop peren worden geënt. Hij is zelfbevruchtend. Vogels overvallen hem niet en de vruchten rijpen te laat voor de wespen. De bloesem komt vrij laat en lijdt dus zelden van de nachtvorst. Hij kan heel oud worden en is ieder jaar uitbundig produktief. Rauw zijn de appel- of peervormige vruchten niet te genieten : het vruchtvlees is keihard en wrang van smaak. Na toevoeging van voldoende suiker is het vruchtvlees als jam en als smaakmaker in appelmoes en -gebak een lekkernij. Van het gekookte sap is heerlijke gelei of likeur te maken. In de geneeskunde wordt kwee toegepast als laxermiddel en tegen hoest, en in de cosmetica-industrie als grondstof voor zalven. Indien hij geënt is op zijn eigen onderstam, wat meestal het geval is, kan hij gemakkelijk via zijn uitlopers vermeerderd worden.

Als we aan deze waslijst van uitmuntende eigenschappen toevoegen, dat hij zeer mooi is zowel in mei, wanneer hij bloeit met witte, soms met een vleugje roze overgoten bloemen, als in

oktober, wanneer hij rijpt met grote, gelig-groenige, viltig behaarde, welriekende appel- of peervormige vruchten, en ook in de winter met zijn ongedoornde takken, warrelig door elkaar, dan zal het je niet verwonderen, dat ik hier een pleidooi wil houden voor het opnieuw aanplanten van de kwee.

In haar "Garden Book" suggereert Vita Sackville-West twee ideale plaatsen, waar de schoonheid van de kwee het best tot uiting komt.

Ofwel in de nabijheid van water, zodat de takken over het water kunnen hangen en gereflecteerd worden in een beek (vind je nog in de buurt van oude boerderijen) of zelfs een vijver.

Ofwel onmiddellijk onder een slaapkamer, zodat je in de lente neer kunt kijken op de wijd open, omhoog gedraaide gezichten van de zachtroze bloesem tussen de jonge bladeren en de grillige wirwar van zeer donkere twijgen en in de herfst op de dikke, gouden vruchten. Enkel de bewoner van die bovenkamer zou kunnen vertellen over het genot de kwee te observeren tijdens de hele cyclus van de seizoenen.

De kwee is eigenlijk afkomstig uit Centraal-Azië. Daarna is hij rond de Middellandse Zee ingeburgerd geraakt. In Marokko kan men nog hele boomgaarden zien, waar de kwee geteeld wordt met het oog op de export van de vruchten.

De Latijnse geslachtsnaam *Cydonia* komt van Kydonia, een stad op Kreta. Verwant met het Nederlandse woord Kwee zijn het Engelse Quince en het Duitse Quitte.

Vroeger kweekte men veel cultivars (gekweekte variëteiten), waarvan er thans slechts enkele zijn overgebleven, zoals bvb. de cv. Champion, een zeer vruchtbare kwee met peervormige vruchten die in oktober-november plukrijp zijn en lang bewaren. De cv. Riesen von Lescovac heeft kleine, donkergroene bladen en appelvormige vruchten, die 500 tot 1000 g kunnen wegen.

Een plant die vroeger ook als *Cydonia* bekend was, is *Chaenomeles*. In onze Plantentuin groeien enkele exemplaren van *Chaenomeles japonica*, Japanse Dwergkwee. Ook zij hebben net als kwee weinig aandacht nodig en groeien bijna overal, in de zon of in de schaduw. Ze bloeien in maart-april met twee tot vijf bijeenzittende, bolronde lichtoranje tot rode bloemen. De geelbruine twijgen zijn eerst wat behaard, later

kaal. De struik is een weinig gedoormd. De "appels" zijn geelgroen met een rode blos aan de zonzijde en hebben een doorsnede van 4 cm. Hoewel ook deze vruchten rauw wrang en zuur smaken, is er een uitstekende gelei van te maken.

Soms wordt mij gevraagd, hoe al dat sap uit die keiharde vruchten wordt gehaald. Hiervoor is er een uniek toestel op de markt, een ontsapper, een Finse uitvinding, waarin van elke soort vruchten (dus ook van braambessen of vlier) vruchtensap kan gemaakt worden.

Het is een grote stoompan van roestvrij staal, die uit vier delen bestaat. Het onderste deel is een waterbassin, waarin een sapketel past. Op de sapketel staat een stoomvergiet, waarin het fruit gaat en dat wordt afgesloten met een deksel. Aan de zijkant van de sapketel zit een uitlaat, waaraan een rubberen slangetje bevestigd wordt om het sap af te tappen.

Het fruit hoeft enkel te worden gewassen, vooraleer het in het vergiet gaat. Het is niet nodig schillen en pitten te verwijderen.

Hoe ga je nu te werk ? Je doet het fruit in het vergiet, waarin een flinke hoeveelheid tegelijk ingaat en vult de waterbassin. Dan kan de pan op het fornuis. Zodra zich stoom vormt, begint het sapmaken. Het hele proces duurt 60-90 minuten. Je moet er wel op letten dat het waterbassin niet droogkookt.

Vooraf voor de gelukkige bezitters van een boomgaard, die in de herfst over een overvloed van appels en peren beschikken, is de sapmaker een uitkomst.

Bibliografie

Bakkenhoven J. (1973-1975) Fleur. Praktische boemen- en plantenencyclopedie.
Amsterdam Boek, Amsterdam.

Podlech D. (1988) Geneeskrachtige plantengids in kleur.
Thieme, Zutphen.

Sackville-West V. (1988) Garden Book.
Michael Joseph, London.

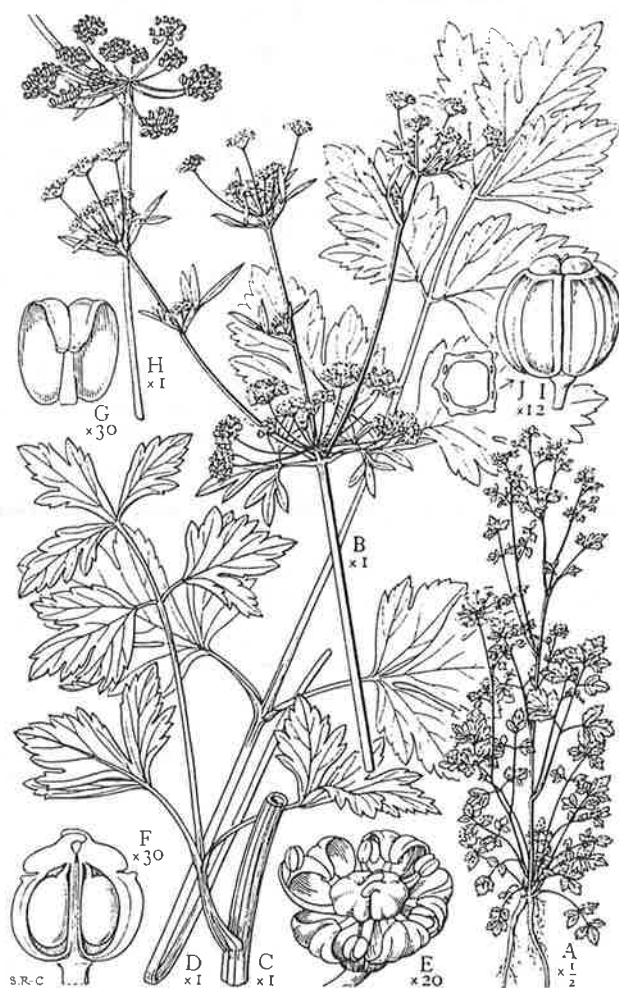

Fig. 1. Selderij (*Apium graveolens*).

A : habitus. B : bloemgestel. C : stukje stengel met blad.
 D : blad. E : bloempje, bovenzicht. F : vrucht, overlangse
 doorsnede. G : kroonblaadje. H : vruchtgestel. I : vrucht,
 zijzicht. J : deelvruchtje, dwarse doorsnede.
 (Ross-Craig S., 1979, Drawings of British Plants).

Bie WOUTERS
Kastanjedreef 3, 2920 Kalmthout

Er is iets mis met de selder.

Hoezo ? Hij ziet er altijd even frisgroen en gezond uit. En wat dacht u van de smaak ? Want selder is een groente, maar nog meer een smaakgever.

In de krant las ik dat de smaak er op achteruit gaat. En het was helemaal niet als grap bedoeld, integendeel. Het wordt zelfs gezien als een bedreiging voor de groententeelt in West-Vlaanderen, waar men zich toelegt op de teelt van onze vertrouwde selder. Aan de RU Gent werd in een doctoraatsthesis alles wetenschappelijk uit de doeken gedaan. Vastgesteld werd dat overbemesting smaakverschuivingen teweegbrengt. Een te kwistig gebruik van varkensmengmest maakt dat het typische aroma verandert.

En dit is nog slechts een testcase, want ook andere groenten worden minder smakelijk, en hetzelfde geldt voor fruit. De aromabepalende factoren in de selderplanten werden in het labo geëxtraheerd en geklassificeerd naargelang de mate van bemesting. Het resultaat loog er niet om.

Iedere kritische huisvrouw(-man) weet dat selderaroma een subtiel en vluchtig iets is.

Bleekselder verpakt in krimpfolie bewaart langer, maar den wel ten koste van de smaak. Groene selder verliest veel van zijn smaak na het koken, peterselie dan weer na het drogen. Geen wonder als we weten dat geplukte bloemen minder geuren dan op de plant, dat geuren komen en gaan naargelang het uur van de dag, dat er kruiden zijn die juist in droge toestand hun vluchtige stoffen vrijlaten. Dan kan het toch niet verbazen dat ook de aard van bodem en bemesting invloed heeft op de kwaliteit van groenten en fruit.

Tot hier het nieuws van het selderfront.

Selder maakt het zoveel pittiger.

We kunnen ons de dagelijkse keuken niet voorstellen zonder selder, al was het maar onder de vorm van selderzout op het kaasblokje bij de borrel, of als vloeibare smaakgever in de pan.

Wat hebben die strooibus en dat handige flesje met de levende plant te maken ? In deze tijd van ingeblikte, diepgevroren, vacuum verpakte eetwaren kunnen we ons nog nauwelijks indenken dat het om planten gaat die in de grond wortelden, zon en regen aan den lijve hebben gevoeld, tot bloeien en uitzaaien in staat waren.

Nog moeilijker wordt het te beseffen dat de groente op ons bord, de bloem in de vaas, die na eeuwenlang onze tafel bereikten in zo'n rijke verscheidenheid, hun oorsprong vinden in de wereld van de wilde planten. Welk kruid is de voorouder van de selder ? Nooit bij stilgestaan ? Ik heb het voor u allemaal netjes op een rijtje gezet. Ik heb het idee dat ik nu meer waardeer wat ik eet en smaak, en dat ik er meer van geniet. Wie weet denkt u er straks ook zo over.

Back to the roots.

Stamvader van de selder is *Apium graveolens*, Stinkende Eppe. Oorspronkelijk groeide deze wilde selderij rond de Middellandse Zee, op moerassige, zilte gronden en verspreidde zich van daaruit over vrijwel de hele wereld. *Apium* is het sleutelgeslacht voor de hele plantenfamilie, de Apiaceae (vroeger de Umbelliferae of Schermbloemigen genoemd).

Naast de eigenlijke selderij komen in het wild nog andere Eppe-soorten voor, die als Moerasscherm in de flora zijn opgenomen : Ondergedoken Moerasscherm (*Apium inundatum*), Groot Moerasscherm (*Apium nodiflorum*) en Kruipend Moerasscherm (*Apium repens*).

Verder zij er nog twee Watereppen, die niet tot het genus *Apium* behoren : Grote Watereppe (*Sium latifolium*) en Kleine Watereppe (*Berula erecta*).

Alleszins zijn ze botanisch met elkaar verwant : grof geveerde, gezaagd ingesneden bladeren, geribde stengel, vaalwitte bloemschermen op een korte steel. Ze hebben een uitgesproken

voorkeur voor natte grond, groeien langs oevers, in moerassen, in veengebieden en heidepoelen. Geen wonder dat in de moestuin de selder ook graag vochtig staat. *Apium* zou trouwens terug te brengen zijn tot het Keltisch woord voor water en *Apium* werd Eppe (maar dat had u allang door).

Van wilde plant tot groente.

Van alle wilde selderijsoorten heeft slechts één carrière gemaakt als nutsplant. In oude documenten worden selderij en peterselie niet van elkaar onderscheiden. In Egypte (ca. 1400 AC) werden ze bij het begrafenisritueel gebruikt. Ze waren toegewijd aan de goden van de onderwereld. Via Grieken en Romeinen werd dit gebruik in Europa verspreid en bleef zeer lang bestaan. Nog in 1696 maakte de Nederlandse plantkundige Abraham Munting in zijn kruidenboek hierop een allusie.

Selderij was niet alleen een magische plant, maar was van oudsher ook bekend als geneeskruid. Het stond (en staat) vooral bekend als diureticum, maar zoals in de kruidengeneeskunde gebruikelijk is, zijn er nog tal van andere toepassingen. Ook als fixeermiddel bij het maken van parfum werd selderijextract gebruikt. Recenter werd onderkend dat het kruid ook minder sympathieke kanten heeft. Groententelers kunnen bij het oogsten huidaandoeningen en andere allergieën ondervinden. Geneeskrachtig en toxisch tegelijk, bepaald geen uitzondering in de plantenwereld. En niet te vergeten de onuitroeibare faam van selder als afrodisiacum !

Als cultuurplant van economische betekenis, gebruikt als groente en smaakgever, is selder een betrekkelijk jong gewas. In de XVIde eeuw werd het in Italië en Frankrijk gekweekt. Door gerichte kruisingen en selectie werd de plant "veredeld" in verschillende richtingen : voor het blad, de stelen, de wortel, het zaad, om uiteindelijk een hele waaier van cultuurvariëteiten te omvatten. De drie voornaamste zijn wel : bleekselder (*A. graveolens* 'Dulce', knolselder (*Apium graveolens* 'Rapaceum') en snijselder (*Apium graveolens* 'Secalinum'). Binnen deze cultuurvariëteiten zijn er dan nog rassen, zoals de Goudgele Zelfblekende, de Roem van Zwijndrecht, de Amsterdamse Fijne, om er van elk één te noemen.

Alle vallen in de smaak door de aromatische stof sedanolide die ze bevatten en waardoor ze zijn wat ze zijn : selder.

Met selderaroma.

Dan is er nog een hele waslijst van planten die "iets van selder hebben", maar dan toch een tikje anders : zoeter, bitterder, wat anijs- of karwijachtig.

De werkzame stof zit in de wortel, in de bladeren, in het zaad of in de hele plant. Het gaat om grootschalige teelt of om een troetelplant in een kruidentuin. De plant geurt of stinkt, is heilzaam, onschuldig of toxisch. De bereiding gaat van rauwkost over koken en stoven, confijten, tot drogen en extraheren.

Het is onmogelijk om ze allemaal op papier te zetten. Wel wou ik met de selder als middelpunt een spiraal beschrijven, om te belanden in een randzone.

Peterselie (*Petroselinum hortense*).

Wie kent niet de krulpeterselie ? Decoratief, sterk van smaak, meerdere rassen. Eertijds met de selder onder één noemer gebracht, nu als apart toekruid gebruikt.

Lavas (*Levisticum officinale*)

Is ook gekend als Maggiplant of Blijvende Selder. Een paar blaadjes volstaan om een gerecht te kruiden. Medicinale plant, ook voor het vee.

Engelwortel (*Angelica archangelica*)

Deze soort wordt ook Grote Engelwortel genoemd om hem te onderscheiden van de wilde soort (*Angelica silvestris*). Het is zo'n interessant kruid dat je werkelijk zou geloven dat het door een engel aan de mensheid werd geschonken. Een zoet geparfumeerde selder, van wortel tot zaad te gebruiken. Meer wil ik er voorlopig niet over kwijt.

Pastinaak (*Pastinaca sativa*)

Ook bekend als Witte Peen. Het is een nichtje van de Wilde Peen (*Daucus carota*), een wegbermkruid. De belangstelling voor dit aromatisch wortelgewas neemt gelukkig weer toe. Ik vind het lekkerder dan knolselder.

Knolvenkel (*Foeniculum dulce*)

Dit is een naar anijs smakende bleekselder met verdikte bladstelen, die een schijnknol vormen. Uit het zaad van Gewone Venkel (*Foeniculum vulgare*) wordt een extract bereid voor

likeuren, o.m. Chartreuse. Niet te verwarren met Dille (*Anethum graveolens*), dat dan weer iets weg heeft van Karwij (*Carum carvi*).

Roomse Kervel (*Myrrhis odorata*)

Hier begin ik te twijfelen omdat de anijssmaak meer uitgesproken is dan de seldersmaak. Maar in de kruidentuin is het drietal Roomse kervel-Lavas-Engelwortel één pittig geurende ruiker.

Zevenblad (*Aegopodium podagraria*)

Ook hier twijfel ik, maar om een heel andere reden. Zevenblad is geen nutsplant (meer), maar een lastpost. En nochtans. Dit kruid heeft zijn sporen verdiend als probaat middel tegen jicht. Nu wordt het als "wilde selder" weggewied.

Asafetida of Duivelsdrek (*Ferula foetida*)

Deze plant is gekend in de kruidengeneeskunde en als drug. Ik heb het als laatste bewaard, omdat het in tegenstelling met alle voorgaande kruiden hier hoogstzelden in een kruidenverzameling voorkomt. Het lijkt wel alsof alle vluchtige stoffen van alle selderachtigen samen in deze plant zijn opgeslagen, zodat hij vreselijk stinkt. Te veel van het goede dus. In Afghanistan, Turkestan, Iran denkt men daar blijkbaar anders over.

Zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan, maar genoeg is genoeg. Wie meer botanische kennis wil opdoen over hogergenoemde planten kan een goede flora raadplegen. Om te weten te komen hoe ze worden gekweekt, zijn er dan weer tuinboeken, en om ze te leren bereiden kookboeken bij de vleet. Ook aan naslagwerken over kruidengeneeskunde is geen gebrek.

Op de planten kunnen wij altijd rekenen. En omgekeerd ?

De plantesoorten die in dit artikel worden aangehaald, al bij al 15 als ik goed geteld heb, behoren dus tot de Apiaceae, een familie die wel 3000 soorten omvat. Toch zijn deze 15 representatief voor de hele familie. Het zijn alle kruidachtigen en botanisch gezien vrij makkelijk te herkennen, vooral door hun typische bloeiwijze. Maar wat hun betekenis voor ons betreft, is de rode draad zoek. Het gaat alle kanten uit : lekker, geurig, stinkend, heilzaam, onschuldig, giftig. Hoe dan ook, de Eppe-achtigen zijn samen met de Roosachtigen die twee plantenfamilies, die in ons dagelijks leven van onschatbare waarde zijn.

Het ligt voor de hand dat in de komende jaren nog meer verfijnde rassen van selders en selderachtigen op de markt komen. Maar dan moeten we wel twee dingen bedenken.

Primo, dat we de bodem waarop ze geteeld worden gezond houden, zoniet bederven we de pret.

Secundo, dat we de wilde voorzaten van al die nutsplanten een kans geven om te overleven, door hun biotopen te beschermen. Daar hebben ze gewoon recht op in de eerste plaats. En bovendien zijn ze de bron, waar we steeds weer te rade kunnen gaan om te corrigeren en bij te sturen, als we op een verkeerd spoor zitten.

Planten laten ons nooit in de steek. Konden zij maar hetzelfde zeggen van ons...

Dit artikel maakt deel uit van een reeks, waarin reeds zijn verschenen :

Met citroengeur graag
Met mosterdsmaak graag
Met muskusgeur graag
Met bergamotgeur graag

Stinkende Gouwe (Chelidonium majus L.)

Dr. Apr. Edmond CROMBEZ
Kouterstraat 41, 8650 Houthulst - Merkem

Deze in onze streken algemeen voorkomende onkruidplant is ook nog onder andere namen bekend, namen die vaak met het geneeskundig gebruik verbonden zijn, nl. Schelkruid, Ogenklaar, Klaarrog, Seliadoine (W. Vl.), Zwaluwkruid, Goudwortel, Tandkruid, Vergouw (O. Vl.) en Wortelkruid.

Deze sierlijke onkruidplant, die tussen heggen en kreupelhout voorkomt, groeit tot 60 cm hoog. Het is een overblijvende plant, waarvan de gele bloemen met viertallige bloemkroon, alsook de langwerpige, zijdelings wat afgeplatte vrucht, die van onder naar boven toe opensplitst, op het eerste zicht doen denken aan een Kruisbloemige.

De plant behoort echter tot de Papaverfamilie, herkenbaar aan de tweebladige, snel afvallende kelk en de vele meeldraden. De blauwachtige vrucht heeft ook geen vals tussenschot.

De goudgele bloempjes staan op behaarde stengels, verenigd in langgesteelde schermmpjes. De plant bloeit van april tot september. De bladeren zijn veerspletig, bijna samengesteld, aan de bovenzijde helder groen, aan de onderzijde grijsblauwachtig groen. Bij kneuzing komt uit de stengels een (stinkend ?) oranjegeel, scherp smakend melksap, dat bruin wordt bij contact aan de lucht. De gladde zaden zijn voorzien van een vlezig kammetje (carunculus), dat zoet smaakt en waarop de mieren verzot zijn en aldus de zaden verspreiden. De plant komt dan ook voor als beplanting van mierenpaden, een feit dat in de botanische tuin te Wenen bestatigd werd.

De naam *Chelidonium* zou komen van het Griekse woord 'chelidon' = zwaluw, omdat volgens de ouden (Dioscorides en Plinius) deze plant gaat bloeien wanneer de zwaluwen terug verschijnen (Zwaluwkruid). Deze vogels zouden ook het sap van de plant gebruiken om hun jongen het gezichtsvermogen terug te geven. De plant werd dan ook lang gebruikt bij oogziekten (vandaar namen als Schelkruid, Ogenklaar, Klaarrog).

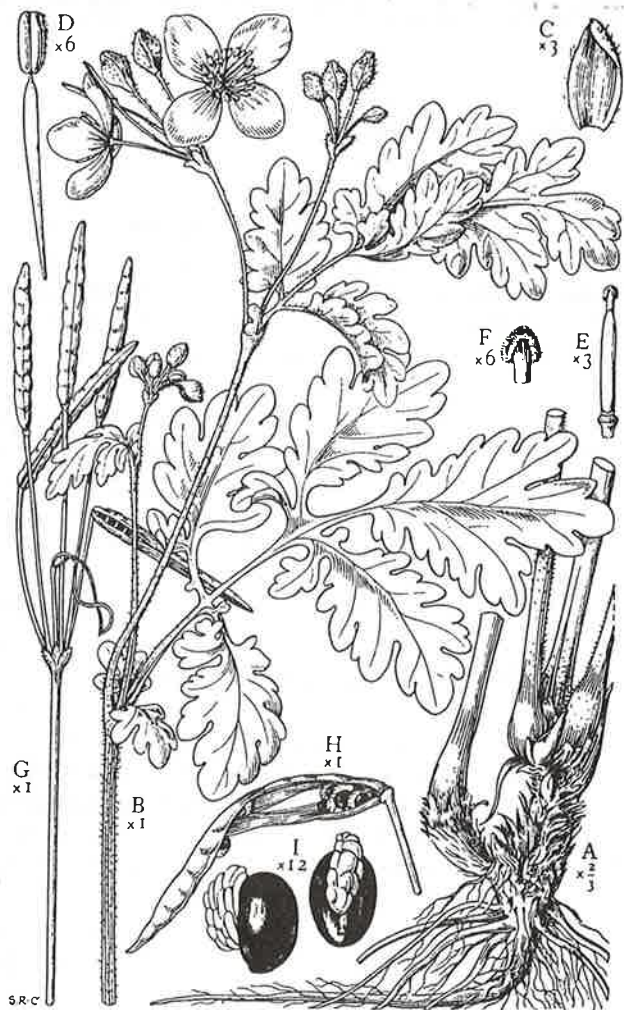

Fig. 1. Stinkende Gouwe (*Chelidonium majus*).

A : wortels en stengelbasis. B : bovendeel van een bloeiende plant. C : kelkblaadje. D : meeldraad. E : stamper. F : stempel. G : vruchtgestel. H : openspringende doosvrucht. I : zaden met olielichaampje. (Ross-Craig S., 1979, Drawings of British Plants).

Het volgende rijmpje stamt van de oude medische school van Salerno :

" Schelkruid is voor de ogen gezond
Dit maken ons de zwaluwen kond ! "

Ook broeder Thomas duidt ons op dit gebruik en zegt het zo :

"... teghens die scelle of vleecke in oghen dan doch (= doe) dat
sap daer in".

Tot en met de Middeleeuwen stond dit gebruik van de plant (bij behandeling van oogziekten) sterk op de voorgrond. Thans wordt ze daar niet meer toe benut.

Een andere woordverklaring werd door de alchemisten gegeven, nl. *Chelidonium* zou een verbastering zijn van 'Coeli donum' = een gift des hemels, nl. de steen der wijzen, de grondstof om goud te maken (Goudwortel), wegens het gele, goudkleurige melksap, afkomstig uit wortel en stengels.

Wegens dit gele melksap met kenmerkende reuk en smaak en ook de gele bloemen was de plant reeds vroeg als geneesmiddel in gebruik bij geelzucht, omwille van de gelijkenis tussen het sap en de kleur bij geelzucht (signatuurleer).

Ook Dodoens geeft in zijn " Herbarius oft Cruydt-Boeck " (1644) het volgende te kennen :

" Dit cruydt heet in 't grieksch chelidonium, dat is swaluwkruydt; het heeft dien naem gekregen omdat het ghemeyne volck plegh te meynen dat de swaluwen het ghesicht van hunne blinde jongen daer mede pleghen te beteren ende te genesen : het welcke nochtans een ijdele ende valsche meyninghe is. Het sap van stinckende gouwe is seer nut om het ghesicht te verscherpen : want het vaeght af ende verspreydt oft maect dun de grove ende dicke dinghen de welcke omtrent den ooghappel steken ende 't ghesicht verduysteren. De wortel van stinckende gouwe opent ende bevrijt de galblase ende de lever van verstoptheydt oft volligheydt. De selve wortel gheknuwt zijnde kan de pijn van de tanden stillen. "

Deze laatste verwijzing verklaart de naam Tandkruid.

Vroeger werd de plant dus gebruikt in de volksgeneeskunde als kalmerend, galafdrijvend en krampstillend middel, ook als diureticum en purgatief bij darmopstoppingen. Uitwending werd het gebruikt bij de behandeling van wratten.

De latere wetenschap heeft enkele van deze werkingen verklaard en bevestigd. De wetenschappelijke verklaring van de werking van de plant en het gele melksap, dat giftig is, zegt dat deze toe te schrijven is aan het alkaloidenmengsel, dat gelijk op dit uit de opiumplant (eveneens behorend tot de Papaveraceae).

Van de plant worden het kruid, het verse sap en de wortel gebruikt. Het kruid wordt geoogst juist voor of in het begin van de bloei. De wortel wordt geoogst vanaf augustus. Beide worden dan gedroogd. Het wordt gebruikt als gedroogde drogerij, als droog ekstrakt, als vloeibaar ekstrakt en als tinktuur (alkoholisch ekstrakt), zowel allopatisch als homeopatisch.

Het kruid bevat 0,1-0,5 % alkaloiden : chelidonine, sanguinarine, chelerythine, stylopine en berberine (verantwoordelijk voor de gele kleur van het melksap). Het gele melksap bevat het zeer giftige chelerythine.

De wortel bevat 0,6-1,2 % alkaloiden, waaronder tot 0,6 % chelidonine, verder coptosine, stylopine, berberine, sanguinarine, oxysanguinarine, chelerythine, enz. ...

De plant bevat ook etherische oliën en chelidoninezuur (zowel kruid als wortel).

De activiteit van enkele der voornaamste alkaloiden is als volgt :
Chelidonine :

- centraal sederende en analgetische eigenschappen (vergelijkbaar met, doch zwakker dan morfine),
- spasmolytische eigenschappen, vergelijkbaar, doch zwakker dan papaverine en de belladonna-alkaloiden,
- mitosegift met tumorremmende eigenschappen.

Sanguinarine :

- acetylcholine-esterase remmende eigenschappen,
- zwak narkotisch en zwak lokaal pijnstillend.

Chelerythine :

- centraal verlamkend,
- prikkelt de slijmvliezen en verwekt nausea en braken.

Chelidoxanthine en berberine :

- cholagoge (galafdrijvende) eigenschappen.

De plant wordt door de aanwezigheid van deze alkaloiden gebruikt bij gal- en leveraandoeningen, als pijnstillend en krampwerend middel bij spasmen van de galwegen en het darmkanaal, doch ook bij spasmen van de bronchen (bvb. spastische hoest, bronchitis en asthma).

Naast de spasmolytische (krampwerende) werking is de plant ook zacht sedatief (slaapverwekkend).

Door de cholagoge (galafdrijvende) eigenschappen wordt de plant ook gebruikt bij geelzucht, galstenen, enz...

Hoewel therapeutische doses veilig zijn, is de drogerij giftig bij hogere dosis en voor kinderen, zodat voorzichtigheid bij het gebruik ervan geboden is.

Aangezien veiliger plantaardige of van planten afgeleide stoffen bestaan (morphinederivaten, papaverine, belladonna-preparaten) is de plant niet opgenomen in officiële farmakopees (officiële boeken met beschrijving van eisen van scheikundige en plantaardige grondstoffen gebruikt in de geneeskunde), doch wel in homeopatische farmakopees.

Tengevolge van de veiliger alternatieve planten wordt het kruid nog zelden als kalmerend, pijnstillend, krampwerend en galafdrijvend middel gebruikt.

De enige toepassing die tot op heden doorgaat, is de uitwendige aanwending van het melksap als mitoseremmend middel, bij de behandeling van wratten, likdoorns (eksterogen) en eeltplekken.

Geraadpleegde bronnen.

Daems, W.F. (1973) Geneeskruiden I & II.

De Wit, H. & Boedijn, K. (1963) De Wereld der Planten, Hogere planten.

Heimans, Heinsius & Thijsse (1965) Geïllustreerde Flora van Nederland.

Hellemons, J.F. (1985) Fytotherapeutisch Compendium.

Larousse Geneeskrachtige Planten Encyclopedie (1979).

Novak, F.A. (1969) De Grote Encyclopedie van het Plantenrijk.

Philips, Stumpel-Rienks, Spectrum Natuurgids, Wilde bloemen.

Vandenbussche, Onze Volkstaal voor Kruiden en Artsenijen (1955, Uitgave 1978).

Vandenbussche & Braeckman, Gebruik van Farmaceutische en Volkse Geneeskruiden.

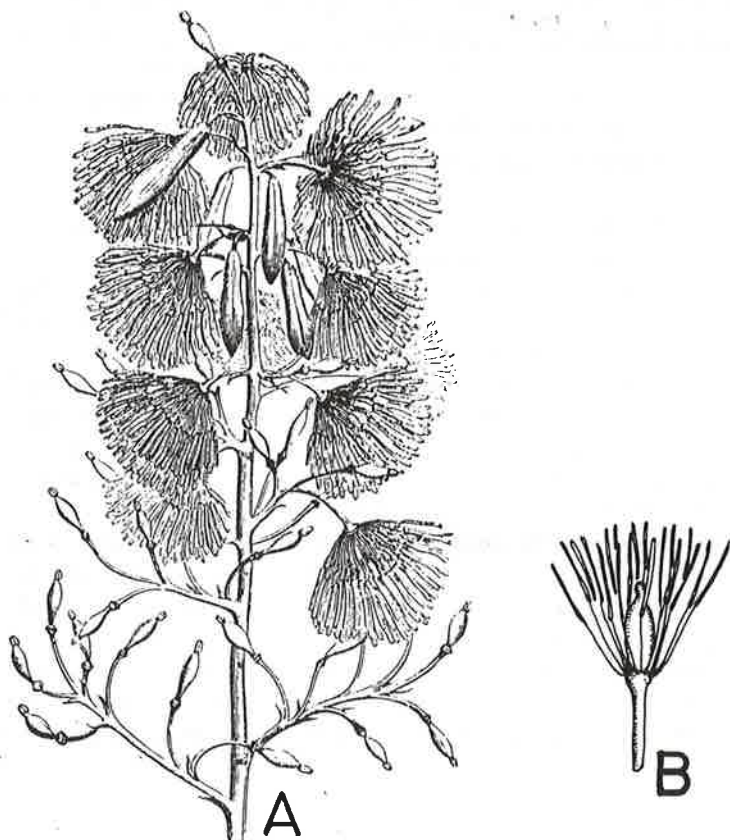

Fig. 1. Pluimpapaver (*Macleaya cordata*).

A : bloemgestel, met bloemknoppen (bovenaan), open bloemen (midden), en jonge vruchtjes (onderaan). B : bloem, kelkblaadjes afgefallen, talrijke meeldraden zijn zichtbaar, en centraal een stamper.

(A : Prantl K; & Kündig J., 1894, Papaveraceae. Die natürlichen Pflanzenfamilien 3(2). B : ad nat. del. Cecilia Vastesaegher).

Pluimpapaver (Macleaya)

Paul GOETGHEBEUR
Plantentuin, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

Voor de derde maal is een "Plant van het Jaar" voor u uitgekozen, waardoor u op de omslag van uw tijdschrift reeds tweemaal een tekening heeft gezien van de Pluimpapaver (*Macleaya cordata*).

De naam Pluimpapaver is eenvoudig verklaarbaar, als een samenstelling van -papaver (de plant behoort tot de vrij goed herkenbare Papaverfamilie), en pluim- omwille van het groot en sterk pluimvormig vertakt bloemgestel.

De wetenschappelijke naam van het geslacht (*Macleaya*) hebben we te danken aan Robert Brown, een bijzonder vakbekwaam botanicus uit het begin van de 19e eeuw, die een eerste voorlopig overzicht van de Australische flora heeft gepubliceerd. Hij gaf deze plant de naam van een vriend, Alexander Macleay, een entomoloog en sekretaris van de Linnean Society, later sekretaris van de Britse kolonie New South Wales, aan de oostkust van Australië.

De op de omslag afgebeelde soort heet dan verder "*cordata*", d.w.z. hartvormig, en dit verwijst naar de min of meer hartvormige voet van de bladschijf.

Het geslacht omvat, voor zover bekend, twee soorten, *Macleaya cordata* uit Zuidoost-China en Centraal-Japan (Plantentuin, kaart p. 2), en verder *Macleaya microcarpa* uit Centraal-China (Plantentuin kaart p. 2). De verschillen tussen beide soorten zijn samengevat in de bijgevoegde tabel, en kan u in de Plantentuin komen controleren : een aardige oefening in waarneming !

De hierna volgende beschrijving geldt voor de meest aangeplante soort.

De Pluimpapaver (*Macleaya cordata*) is doorlevend d.m.v. een sterk ontwikkeld en soms vèr kruipende, vlezige, oranje wortelstok.

De dikke, vlezige, holle stengel staat rechtop, groeit krachtig en snel uit (tot 3 m of méér !), en bezit een overvloedig oranje

melksap; het oppervlak is wazig berijpt en pastelkleurig in verschillende tinten (deze waslaag kan u makkelijk wegwrijven, waardoor een andere kleur verschijnt !).

Van het blad is de bladsteel vooral aan de voet verbreed, rozig van kleur, en aan de rand bezet met lange, zachte haren. De bladschijf groeit uit tot 20 cm of meer, ze is langer dan breed, de voet is hartvormig, de omtrek is diep gelobd en deze lobben vertonen zelf 1-2 (-3) grove tanden, de toppen van de tanden zijn opvallend stomp, afgerond en bleek van kleur. De bovenzijde van de bladschijf is groenig met rose nerven, en vaak gelig aan de rand, kaal en gewafeld (= de vakjes tussen de nerfjes staan elk iets bol); in tegenlicht vormen de nerven en talrijke zijnerfjes een prachtig gelig-doorschijnend fijnmazig netwerk : een juweeltje van botanische architectuur ! De onderzijde van de bladschijf is grijsgroen gekleurd, vooral door de dichte beharing, langs de nerven en de vele kleinere nerfjes (hoe kleiner de nerf, des te korter de haartjes). De jonge bladeren blijven een tijdlang opvallend opgericht, bij het uitgroeien spreiden ze zich horizontaal uit.

In de loop van de zomer wordt het bloemgestel zichtbaar, als een grote, ± roomkleurige pyramidale pluim van overtalrijke kleine bloempjes.

Elk bloempje is opgebouwd uit 2 gelige, snel afvallende kelkblaadjes, een kroon ontbreekt, de meeldraden zijn talrijk (24-30 volgens de boeken), centraal bevindt zich het vruchtbeginsel met daarop 2 stempels. Na de bloei groeit het vruchtje uit tot een smal omgekeerd eivormige doosvrucht met 2 kleppen, die 4-6 aan de rand vastgehechte zaden bevat.

De grote sierwaarde van de plant ligt in de prachtig gevormde bladeren, maar ook de bijzondere pastelkleuren en de berijpte stengels zijn elementen van een aangename, klassieke schoonheid.

De langdurige bloei van de grote, roomkleurige pluimen geven een extra cachet aan de zomertuin, en dit blijft duren ook tijdens de hele periode van vruchtzetting : ook de talrijke, kleine vruchtjes behouden de zachte roomkleurige tinten.

Naast de wilde vorm is er nog een cultivar *Kelway's Coral Plume* bekend, met rose meeldraden en purperrood aangelopen kelkblaadjes.

Inzake cultuur is *Macleaya* absoluut niet veeleisend : een matig vochtige tot zelfs vrij droge plek in de zon of halfschaduw is

voldoende. Vroeg uitgeschoten jonge stengels kunnen evenwel door nachtvorst worden beschadigd, en daarom kan enige beschutting nuttig zijn. Door haar v  r kruipende wortelstok kan de plant opduiken op minder gewenste plaatsen, ze moet wat in bedwang worden gehouden d.m.v. een stevige ondergrondse afsluiting.

De plant groeit hoog en vrij breed uit, en daar moet u terdege rekening mee houden voordat ze een plekje in uw tuin wordt toegewezen...

Kenmerk	<i>Macleaya cordata</i>	<i>Macleaya microcarpa</i>
stengel	licht rose	licht groen
bladsteel		
voet	sterk verbreed	matig verbreed
rand	vrij dicht behaard, vnl. in bovenste helft	verspreid behaard, bovenste helft $\pm$ kaal
bladschijf		
nerven	rose	lichtgroen
tanden	stomp, afgeronde top	spits, $\pm$ scherpe top
oppervlak	gewafeld	vlak
onderzijde	zeer dicht behaard (wordt later kaal)	minder dicht behaard (blijvende beharing)
omtrek	langer dan breed	$\pm$ even breed als lang
bloem		
meeldraden	24 - 30	8 - 12
helmdraad	lang	kort
vrucht	smal omgekeerd eirond	rond
zaden	4 - 6, langs de rand	1, aan de basis

Uitstap naar het dierenpark Planckendael

Op zondag 21 juni (begin van de zomer...) brengen we een bezoek aan het bekende dierenpark van Planckendael, in de omgeving van Mechelen.

In een park van zowat 40 ha zijn een duizendtal dieren ondergebracht in een nagebootste natuurlijke omgeving, met zeer diskrete omheiningen.

Paradepaardje wordt de Bonobo-kolonie, een leefgemeenschap van Dwergchimpansees, waarvan de eerste fase op 15 mei net is geopend. Daarnaast wordt ook een Afrikaans dorp nagebouwd, met tal van didaktische panelen over het gewone leven in een Afrikaans dorp, en over de problemen die deze ons onbekende samenlevingsvorm met zich meebrengt.

Een lokale gids zal ons in de voormiddag wegwijs maken in het domein, waardoor we na de middag in kleinere groepjes zelfstandig het terrein kunnen verkennen : naast de dieren zijn er ook een groot aantal interessante boomsoorten aanwezig, en tevens loopt er een tentoonstelling : " Leven met Kruiden ".

Voor het middagmaal zijn alle formules mogelijk, van picknick of snack, tot uitgebreide maaltijd, in de diverse eetgelegenheden ter plaatse.

Indien de tijd het toestaat, voorzien we in de latere namiddag nog een kort bezoek aan de stad Mechelen.

Inschrijving door betaling van 600 F op ons rekeningnummer 001 - 1192154 - 03 , van De Vrienden van de Plantentuin, Gent, met vermelding van " Planckendael ".

Betalen vóór 8 juni aub !

Vertrek : 9 u stipt, Plantentuin.

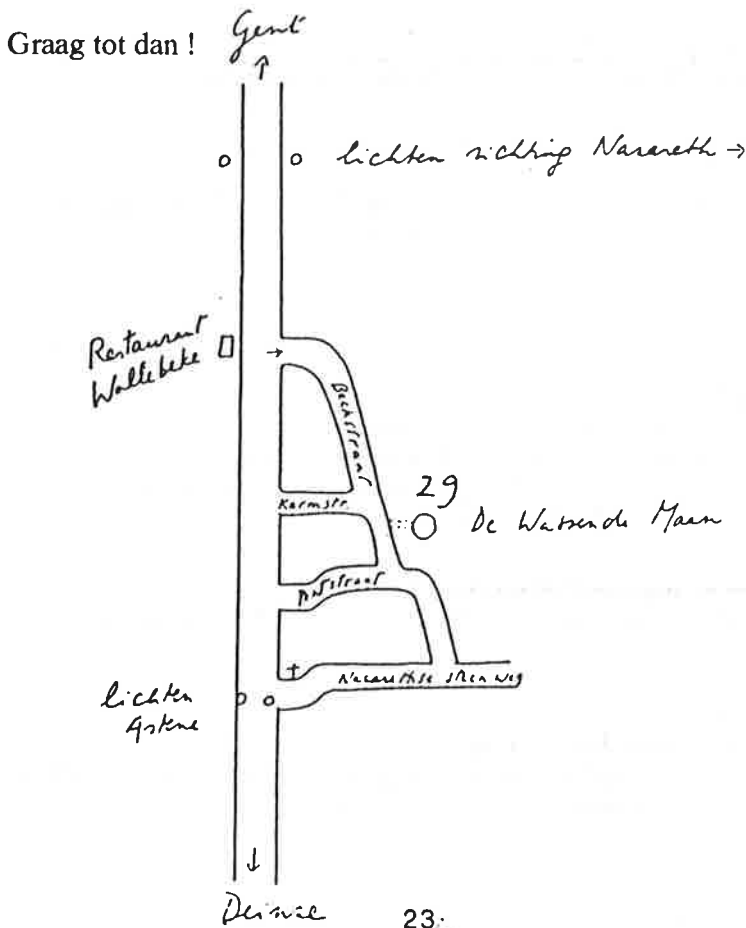
Terugkeer : omstreeks 19 u, Plantentuin.

Bezoek aan "De Wassende Maan"

Zoals beloofd tijdens de derde winteravond, die is doorgegaan ergens in maart van dit jaar, waar An Verboven ons is komen verhalen over het leven en het werken op "De Wassende Maan", zal de vereniging een geleid bezoek brengen aan deze biologisch-dynamische tuinbouwcoöperatieve.

Op zaterdag 15 augustus zal An Verboven zelf ons rondleiden over de akkers, waar op dat moment de groenten en bloemen in optima forma zouden moeten staan...

Afspraak : 13.30 u aan de Plantentuin, Ledeganckstraat, of
14 u bij De Wassende Maan,
Beekstraat 29, Astene (zie kaartje).

Agenda 1992

Juni

Zondag 7

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Geneeskrachtige planten, o.l.v.
Rudy Vanderstraeten.

Zaterdag 20 juni

9.30 u, examen voor aspirant-gidsen van de Plantentuin.
Verzamelen bij het informatiebord, onder de luifel.

Zondag 21

9 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Bustrip naar het dierenpark van Planckendael.
Meer gegevens op p. 22.

Zaterdag 27

9.30 u, examen voor aspirant-gidsen van de Plantentuin.
Verzamelen bij het informatiebord, onder de luifel.

Juli

Zondag 5

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Planten uit de Nieuwe Wereld,
o.l.v. Chris De Permentier.

12 u, ingangsgebouw serres :
Proklamatie van de nieuwe gidsen voor de Plantentuin, met
een aperitiefje...

Zondag 19

14 u, luifel Plantentuin :
Gentse Feesten, met een algemene rondleiding, verzorgd
door de gidsen van de Plantentuin.

Juli

Maandag 20

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met als thematische rondleiding :
Cactusserre, verzorgd door de gidsen van de Plantentuin.

Dinsdag 21

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met als thematische rondleiding :
Varenserra, verzorgd door de gidsen van de Plantentuin.

Woensdag 22

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met als thematische rondleiding :
Bromeliaserra, verzorgd door de gidsen van de Plantentuin.

Donderdag 23

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met als thematische rondleiding :
Systematiek Dicotylen, verzorgd door de gidsen van de Plantentuin.

Vrijdag 24

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met als thematische rondleiding :
Arboretum, verzorgd door de gidsen van de Plantentuin.

Zaterdag 25

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met als thematische rondleiding : Planten
van de Nieuwe Wereld, verzorgd door de gidsen van de Plantentuin.

21-23 u, avondlijke opening van de tuin en serres, met
muzikale omkadering.

Zondag 26

14 u, luifel Plantentuin :

Gentse Feesten, met een algemene rondleiding, verzorgd
door de gidsen van de Plantentuin.

21-23 u, avondlijke opening van de tuin en serres, met
muzikale omkadering.

Augustus

Zondag 2

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Zaterdag 15

Bezoek aan de biologisch-dynamische tuinbouw-coöperatieve " De Wassende Maan ", te Astene.

Verzamelen aan de Plantentuin, 13.30 u, of om 14 u aan de boerderij zelf te Astene.

Zaterdag 29 - zondag 30

Opendeurdagen in de Belgische Plantentuinen.

Thema : " Planten in nood ".

September

Zondag 6

10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Donderdag 10

10 u, Plantentuin, werklokaal : 1e les Ikebana (2e cyclus).

Meer gegevens en inschrijving : zie p. 41.

Zondag 13

10 u, Plantentuin, aanbouwserra :

Plantenruildag voor onze leden.

Zondag 27

Paddestoelenzoektocht in het bekende natuurgebied " Het Leen ", o.l.v. onze voorzitter Prof. Van der Veken.

Verzamelen om 9.30 u aan de ingang van de Plantentuin, waar we ons verdelen over de auto's, of om 10 u op de parking van Het Leen, Eeklo.

Oktober

Donderdag 1 - woensdag 7

Paddestoelententoonstelling

Bernard SYMOENS
Van Hammelaan 34, 8210 Loppem

Ouderwets heeft hier vooral te maken met de sfeer die we soms ondergaan bij het bezoek aan oude tuinen, of met het voorkomen van sommige planten die ons doen denken aan de tuinen van onze grootouders. Deze ouderwetse indruk wordt ook opgeroepen bij het bekijken van oude foto's en schilderijen waarop tuinen afgebeeld staan. Heel suggestief maar nauwelijks in detail herkenbaar, vertellen de verbleekte sepiatinten en diffuse kleuren ons over lang vervlogen zomers en meestal sinds lang verdwenen droomtuinen.

Een tijdje geleden was er heel wat te doen rond de schilderijen van Monet en zijn tuin in Giverny. Een tuin die trouwens gerestaureerd werd, en waar men dus toch iets te weten kan komen over de planten die de schilderijen van deze impressionist bevolken. Wil men nog meer te weten komen over wat er in die tijd als tuinplant te vinden was, dan kan men best de tuingidsen en catalogi uit die tijd raadplegen.

Nu we toch met Monet in Frankrijk terecht gekomen zijn, kunnen we evengoed een aantal Franse publikaties inkijken en ons misschien laten inspireren door de vele soorten en variëteiten die er toen al beschikbaar waren. Opvallend hierbij is dat voor een aantal plantengeslachten het aantal cultivars dat aangeboden werd veel hoger lag dan tegenwoordig.

Dit maakt dat de lijst van vooral zomerbloeiende planten bijzonder uitgebreid is. Te lang natuurlijk om in dit beknopt artikel volledig ter sprake te brengen, zelfs als men zich beperkt tot bijvoorbeeld uitsluitend geurende planten. Maar vermits geurende planten in ouderwetse tuinen een opvallende rol spelen, is het wellicht een geschikt thema om ons ook bij ons bezoek aan de zomerse Plantentuin te laten leiden.

Als illustratie van wat een ouderwetse zomertuin zoal aan geurende planten kon bevatten kan hier worden verwezen naar "Choix de Fleurs Odorantes". Deze lijst komt uit "Les Fleurs de Pleine Terre" van Vilmorin Andrieux & Cie, een veel herdrukt lijvig boek uit vorige eeuw. Het was tegelijk echter ook een vorm van publiciteit voor het zaadhuis, dat lange tijd een vooraanstaande rol speelde bij de introductie van nieuwe soorten en variëteiten.

Het boek (en de lijst) beperkt zich tot "les fleurs annuelles, vivaces et bulbeuses de pleine terre", wat men schematisch zou kunnen omschrijven als de bloemenborder.

Niet alle vermelde planten komen ons bekend voor, maar het is interessant dat er een aantal planten uit deze lijst ook in de Plantentuin te vinden zijn. Lievevrouwebedstro (*Asperula odorata*), Nachtschone (*Mirabilis jalapa*), Reukerwt (*Lathyrus odoratus*), Witte Lelie (*Lilium candidum*), Grasanjer (*Dianthus plumarius*), Zeepkruid (*Saponaria officinalis*), Tuberoos (*Polianthes tuberosa*), Damastbloem (*Hesperis matronalis*), Violier (*Matthiola incana*), ...

Het is een kleine selectie die zeker kan aangevuld worden met andere, eveneens in de Plantentuin groeiende planten. Voor de zomer is het bijvoorbeeld de moeite om ook kennis te maken met Moerasspirea (*Filipendula ulmaria*), Daglelie (*Hemerocallis minor*, *H. dumortieri*), Abessijnse Gladiool (*Acidanthera bicolor*), *Crinum x powellii* en *C. americanum*, Kokardeplant (*Monarda fistulosa*), ...

Met deze laatste plant komen we terecht bij planten waarvan bladeren en takken een aromatische geur hebben. Vooral de keukenkruiden zijn hiervoor bekend, en ook daarvan vinden we in de Plantentuin veel voorbeelden : Lavendel, Rozemarijn, Salie, Marjolein, Venkel, Roomse Kervel, etc.

Naast deze alombekende kruidachtige planten zijn er echter ook een aantal struiken en bomen met deze eigenschappen. Anijsstruik (*Illicium anisatum*), Moerasrozemarijn (*Ledum palustre*), *Elscholtzia stauntonii*, *Calycanthus floridus* (de takken), *Myrtus ugni*, Gagel (*Myrica gale*, *Myrica pennsylvanica*), Lederboom (*Ptelea trifoliata*), etc. Deze planten hebben geen echt opvallende bloemen, maar door hun bijzondere geureigenschappen werden ze in oudere tuingidsen wel als sierplant vermeld.

Een ander succesboek uit vorige eeuw waarin ook veel aandacht besteed werd aan bomen en struiken was "Le bon Jardinier" van A. Poiteau en Vilmorin. Naast de traditionele sierplanten werden ook de nieuwe introducties besproken. De kwekerij Vilmorin ontving veel zaden uit verre landen en boekte bij het opkweken dikwijls betere resultaten dan Le Jardin des Plantes te Parijs.

Zo was het dankzij de kwekerij Vilmorin dat de Vlinderstruik (*Buddleja davidii*) in Europa verspreid werd. De soortnaam verwijst naar de Franse missionaris Jean Pierre Armand David (1826-1900), één van de talrijke Franse missionarissen die in China werkzaam waren. Onder hen waren er ook die zich toelegden op het verzamelen van planten en het opsturen van zaden.

Hun rol bij het bekend maken en de introductie van Chinese planten is opmerkelijk. Zelfs Engelse auteurs (en dit spreekt boekdelen) erkennen het belang van deze Franse missionarissen. Zo besteedt E.H.M. Cox in zijn "Plant-hunting in China" een heel hoofdstuk aan "The Great French Missionaries".

Deze part-time plantenjagers verzamelden duizenden specimens (herbariummateriaal en zaden). Maar de keerzijde van de medaille was dat deze zendingen in Frankrijk bepaald stiefmoederlijk behandeld werden. Veel herbariummateriaal en zaden gingen door ondeskundige behandeling verloren.

In de naamgeving van verschillende plantensoorten werd de inbreng van deze missionarissen herdacht. Ook in de Plantentuin vinden we hier sporen van.

De Vaantjesboom (*Davidia involucrata*), *Stranvaesia davidiana*, verwijzen eveneens naar J.P.A. David. De Struikpioen (*Paeonia delavayi*) en *Iris delavayi* herdenken Jean Marie Delavay (1834-1895).

Clethra fargesii, de Augurkenstruik (*Decaïsnea fargesii*) en *Styrax japonica* var. *fargesii* verwijzen naar Paul Guillaume Farges (1844-1912).

Verder vinden we ook in *Paederia scandens* var. *mairei* en *Incarvillea mairei* var. *grandiflora* de naam terug van E.E. Maire, apostolisch vicaris van Yunnan, die tussen 1905 en 1916 grote hoeveelheden herbariummateriaal naar verschillende Europese botanische instituten zond. Tussen deze planten zijn er enkele met geurende bloemen tijdens de zomermaanden.

De bekendste is natuurlijk *Buddleja davidii*, genoemd naar David, maar in feite geïntroduceerd door Jean André Soulié (1858-1905), weerom een Frans missionaris die werkte in het grensgebied tussen Tibet en China. Hij kende goed de plaatselijke dialecten en kon zich zelfs als Chinees koopman laten doorgaan. Maar toen er onlusten uitbraken tussen Tibet en China in 1905 werd hij gevangen genomen, gefolterd en doodgeschoten.

Hij was niet de enige missionaris die er het leven bij verloor. Ook elders in China ondervonden ze deze vijandigheid, die altijd sluimerend aanwezig was en ieder ogenblik tot uitbarsting kon komen. Hiervan getuigt dit stukje uit het dagboek van David :

" 15 Maart 1869. Ik maak een lange uitstap in de nabijgelegen heuvels, maar vind niets bijzonders. Op een hoogte van ongeveer 2500 meter zie ik een *Abies* of aanverwant geslacht waarvan ik de soort nooit eerder zag. Ik verzamel ondermeer een *Primula* met bleekroze bloemen en een *Veratrum* met witte bloemen die hier overvloedig groeit...

De kwaadwilligheid van de Chinezen volgt ons overal. Vandaag werden we gealarmeerd door het gerucht dat een belangrijk mandarijn van het Chengtu-goevernement probeert de Mantzu-prinsen te overtuigen om alle Christenen in hun staten uit te moorden ... Ik denk dat deze geruchten met opzet verspreid worden in de hoop dat we zullen vluchten. "

Van de Vlinderstruik bestaan meerdere cultivars in verschillende kleuren (wit, paars, blauw). Ze hebben allemaal een doordringende zoete geur die vooral bij vlinders succes heeft. In veel stadsgebieden vindt men de plant verwilderd op braakliggende terreinen, spoorwegemplacements, op oude muren, of zoals in Gent in de bovenste voeg van kademuren..

Minder vertrouwd maar ook met geurende bloemen, zijn *Clethra fargesii*, *Paeonia delavayi* en *Styrax japonica* var. *fargesii*. Meer verspreid als tuinplant is bijvoorbeeld de Schijnels (*Clethra alnifolia*) die zich eveneens in de Plantentuin bevindt. In de late zomer bloeit deze struik met sterkgeurende witte bloemtuilen. De Schijnels is inheems in de V.S. (Z. Maine, Florida, Texas) terwijl *Clethra fargesii* die eveneens in de zomer bloeit, inheems is in China (W. Hubei en O. Sichuan), ongeveer hetzelfde gebied waar ook *Buddleja davidii* inheems is.

Paeonia delavayi heeft rode bloemen en stond verleden jaar al rond eind april in bloei, en deze bloei loopt door tot in de vroege zomer (afhankelijk van de weersomstandigheden). De geur is echter niet zo uitgesproken als bij de beter bekende *Paeonia lactiflora* -hybriden, die nog het meest met een "ouderwetse" tuin worden geassocieerd.

Ook *Paeonia lactiflora* komt uit China en is daar al eeuwen in cultuur. Wild komt deze plant voor in Mongolië en de noordelijke provincies van China. Deze wilde vorm zou sterk geurende bloemen hebben, maar is bij ons nauwelijks te vinden. De eerste zaden en planten bereikten Engeland via Siberië en dit al in 1784. Van Houtte bood in zijn catalogoog van 1868 niet minder dan 58 cultivars van deze pioensoort aan. De meeste hadden grote, dubbele bloemen en sommige hadden ook een geur. Tegenwoordig treft men courant nog wel een drietal variëteiten aan, en men mag van geluk spreken als men er de naam bijkrijgt. Het rijker assortiment uit vervlogen tijden gold bijvoorbeeld ook voor de Boompioen (*Paeonia suffruticosa*), maar dit is een ander verhaal, stof voor een apart artikel, en eveneens voor Seringen, maar beiden horen eerder bij de lentetuin hoewel ze ongetwijfeld een eerder "ouderwets" karakter hebben.

Tot dezelfde familie van de Sering (Olijffamilie, Oleaceae) behoort de Liguster (*Ligustrum*). Het is een echte zomerbloeiër waarvan er verschillende wilde soorten in de Plantentuin te vinden zijn. De veel aangeplante Haagliguster (*L. ovalifolium*) is in elk geval een onderdeel van de ouderwetse tuin. Maar door het vele snoeien komen deze haagplanten weinig tot bloei. Waar de hagen verwaarloosd werden, zorgt de bloei midden in de zomer voor een doordringende geur. In veel parken wordt deze liguster ook als sierstruik aangeplant, naast andere soorten zoals *L. lucidum* uit O. Azië en ook de inlandse Gewone Liguster (*L. vulgare*). De Haagliguster (*L. ovalifolium*) werd in Europa geïntroduceerd door Phillip Franz von Siebold (1796-1866), een veelzijdig geleerde die lange tijd als arts in Japan werkzaam was. Hij zond ook *Clerodendrum trichotomum* naar Nederland. Deze plant kan tot een kleine boom uitgroeien, en heeft witte, sterk geurende bloemen in brede tuilen en in het najaar mooie blauwe bessen. De bladeren hebben echter een minder aangename geur. In de Plantentuin vinden we ook van deze zomerbloeiër enkele exemplaren. Zeker een aan te raden plant voor wie een geurende tuin wil.

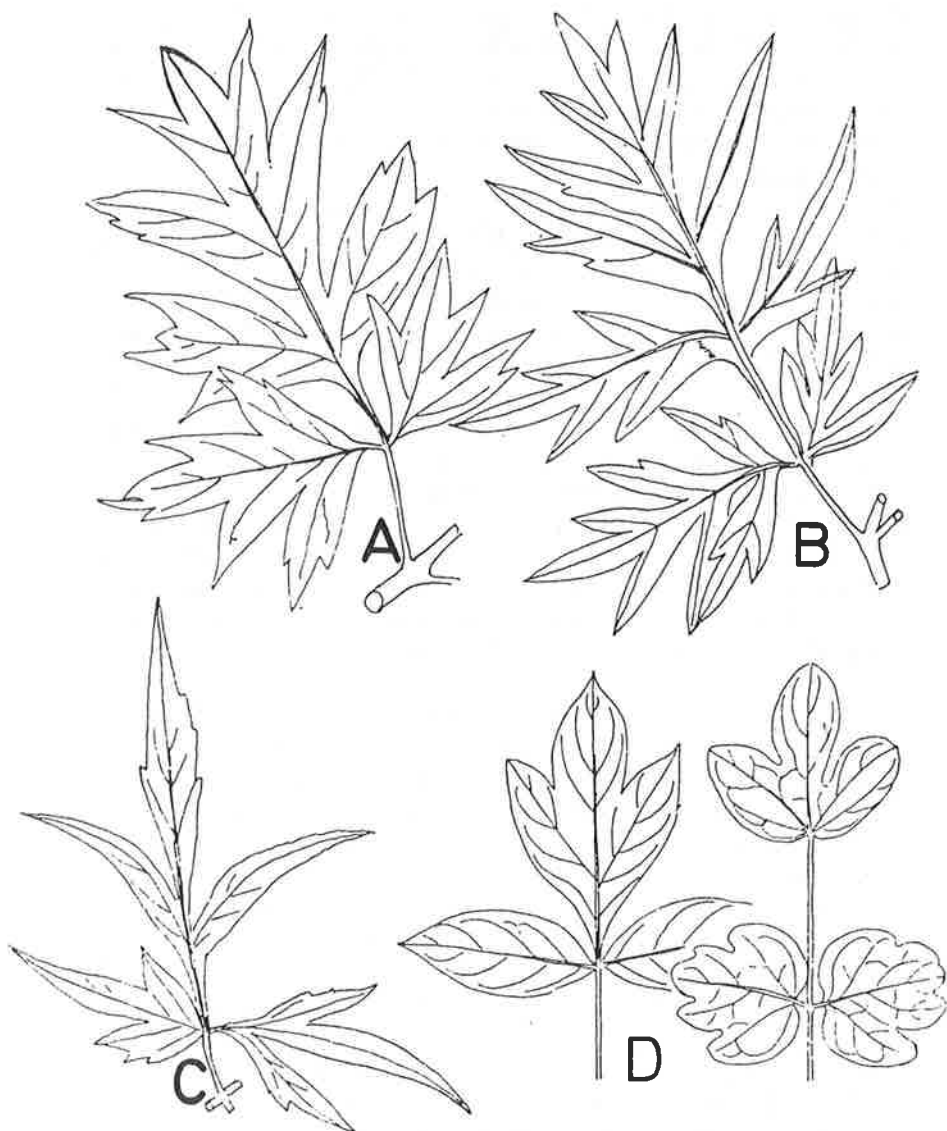

Fig. 1. Houtige Pioen.

A : Gele Boompioen (*Paeonia lutea*), blad. B : Struikpioen (*Paeonia delavayi*), blad. C : Smalle Struikpioen (*Paeonia potaninii*), blad. D : Boompioen (*Paeonia suffruticosa*), twee bladvormen.

(Krüssmann G., 1977, Handbuch der Laubgehölze 2).

Op de grens tussen lente en zomer vinden we in het Arboretum een struik in bloei (verleden jaar eind juni) die door haar bloeiwijze en geur sterk doet denken aan liguster. Het gaat om *Syringa amurensis*, een wilde soort uit O. Azië.

Verschillende auteurs beoordelen de geur van Liguster als onaangenaam. Persoonlijke voorkeur speelt hier zoals bij een aantal andere planten zeker een rol. Een andere vaststelling omtrent geur heeft te maken met intensiteit. Bij een aantal planten hebben de afzonderlijke bloemen weinig of een nauwelijks waarneembare geur, terwijl de volledig opengebloeide plant wel degelijk een goed waarneembare geur verspreidt. Dit kan men ook in de Plantentuin vaststellen bij sommige bomen (tenminste als ze bloeien) : Trompetboom (*Catalpa bignonioides*), *Cedrela sinensis*, Hemelboom (*Ailanthus altissima*), Amerikaanse Linde (*Tilia americana*), Robinia (*Robinia pseudacacia*).

Cedrela en *Ailanthus* komen oorspronkelijk uit China, en bereikten Europa voor het eerst via Frankrijk. Op het eerste gezicht hebben ze een gelijkaardig voorkomen en *Cedrela sinensis* werd vroeger trouwens ook als *Ailanthus flavescens* beschreven. Het zaad van de Hemelboom (*Ailanthus altissima*) werd al in 1750 naar Europa gestuurd. De afzender was de Franse Jezüiet Pierre Nicholas le Chéron d'Incarville (1706-1757) die in Peking werkzaam was. Hij was een leerling van de botanist Bernard de Jussieu, en zond de zaden die hij vond rond Peking en Macao ofwel naar Parijs ofwel naar Phillip Miller in Chelsea, en zelfs via karavanen naar Sint-Petersburg. Het is een boom met sierlijke bladeren en wordt veel in parken aangeplant.

Zeldzamer, maar even sierlijk is *Cedrela sinensis*. In China werd het hout van deze boom in tempels als wierook gebrand. In het Engels spreekt men trouwens van Bastard Cedar of Chinese Cedar. *Cedrela* werd in Frankrijk ingevoerd door Gabriel Eugene Simon, een agronoom die door de Franse regering uitgezonden werd, vlak nadat China in 1860 weer opengesteld werd voor vreemdelingen.

De Trompetboom (*Catalpa bignonioides*), Robinia (*Robinia pseudacacia*) en de Amerikaanse Linde (*Tilia americana*) komen uit de V.S., en zijn al eeuwen bij ons in cultuur.

De Robinia werd voor het eerst ingevoerd in 1601 in Frankrijk, van waaruit de plant zich over gans Europa verspreid heeft, dikwijls ook als verwilderde plant.

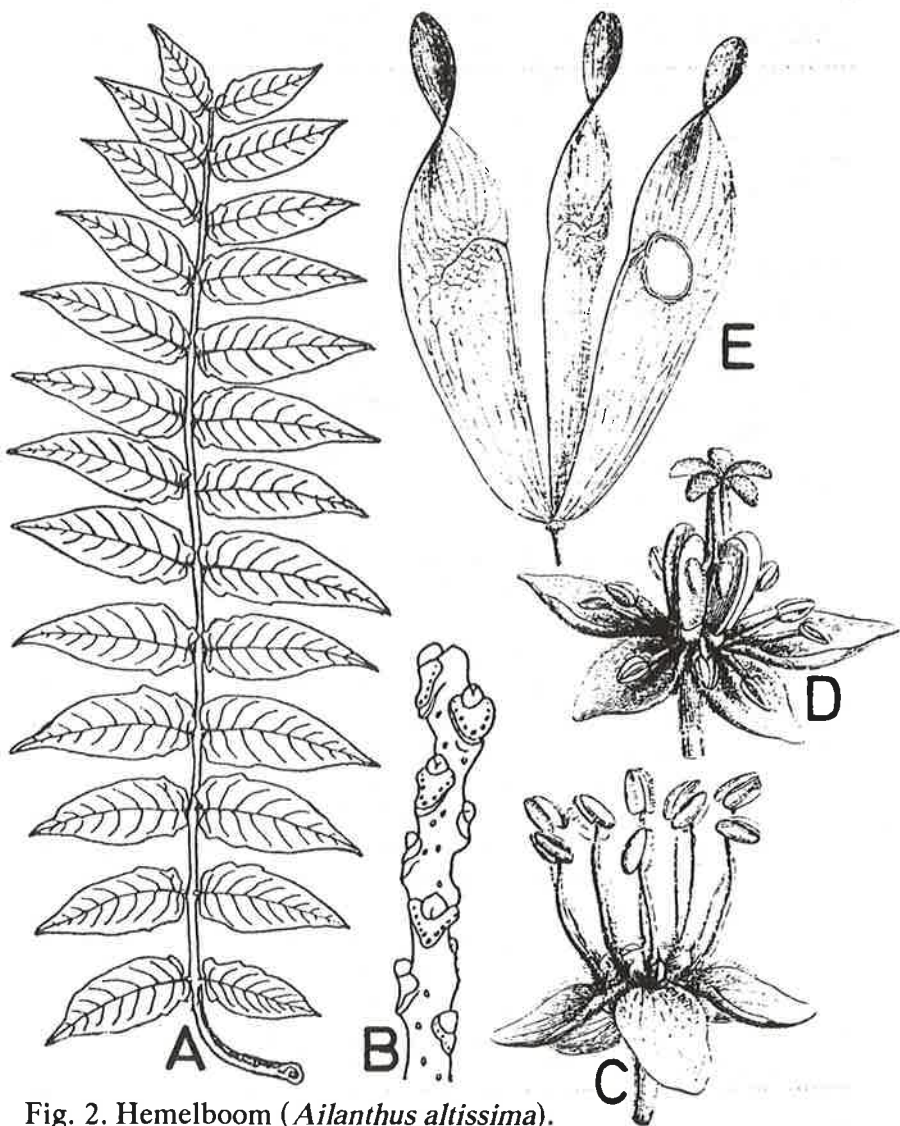

Fig. 2. Hemelboom (*Ailanthus altissima*).

A : geveerd blad. B : top van een twijg, met grote bladlittekens. C : mannelijke bloem. D : vrouwelijke bloem. E : gevleugelde deelvruchtjes.

(A-B : Krüssmann G., 1976, Handbuch der Laubgehölze 1. C-E : Engler A., 1931, Simarubaceae. Die natürlichen Pflanzenfamilien 19a).

De vele soorten van het alomtegenwoordige geslacht Linde (*Tilia*) vinden we vooral buiten de Plantentuin langs straten, en lanen en pleinen. Hoewel de kleur van de bloemen weinig opvalt, is het toch tijdens de bloei dat de Linde onze aandacht trekt. De bloemen verspreiden namelijk een zeer sterke geur, en wellicht is het één van de redenen waarom deze boom al zo lang in cultuur is. De Grootbladige Linde of Zomerlinde, de Kleinbladige of Winterlinde en kruisingen tussen beide behoren waarschijnlijk al eeuwen tot de meest aangeplante bomen in Europa.

Enkele andere planten die zeker al sinds de 16de eeuw tot de Europese tuinkultuur behoren zijn : Boerenjasmijn (*Philadelphus coronarius*), Kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*), Jasmijn (*Jasminum officinale*), Clematis flammula, Olijfwilg (*Elaeagnus angustifolius*), Spaanse Brem (*Spartium junceum*), en de Gaspeldoorn (*Ulex europaeus*).

Ze hebben allemaal geurende bloemen, maar de eerste drie behoren tot de sterkst geurende tuinplanten, en werden precies omwille van deze eigenschap veel aangeplant in tuinen.

De gewone Boerenjasmijn werd op het einde van vorige eeuw langzaam verdrongen door nieuwe soorten en cultivars. Victor Lemoine uit Nancy ondernam veel kruisingsexperimenten in de loop van vorige eeuw en begin van deze eeuw. Veel hybriden binnen de geslachten *Pelargonium*, *Begonia*, *Fuchsia*, *Paeonia*, *Syringa*, *Philadelphus*, etc. zijn aan hem te danken en zorgden voor een flinke uitbreiding van het assortiment tuinplanten.

Philadelphus coronarius werd door Lemoine vanaf 1883 gekruist met andere, meer recent ingevoerde soorten zoals *P. microphyllus* en *P. pubescens* uit de V.S.

Een van de meest aangeplante cultivars is *Philadelphus x virginalis* met gevulde, geurende bloemen. Niet alle wilde *Philadelphus*-soorten hebben geurende bloemen, maar *P. brachybotrys* uit China en *P. grandiflorus* uit de V.S. hebben enige geur en bevinden zich in de Plantentuin. Boerenjasmijn bloeit, afhankelijk van het weer, in de late lente en de vroege zomer.

Jasminum officinale, *Lonicera periclymenum* en *Clematis flammula* worden meestal aangewend als klimplant. *Jasminum officinale* en *Clematis flammula* vragen echter een goed beschutte plek om onze winters te overleven.

Deze in de zomer bloeiende Jasmijn is bij ons als tuinplant minder bekend dan de gele Winterjasmijn (*J. nudiflorum*) die pas in de 19de eeuw ingevoerd werd. *Jasminum officinale* heeft witte, sterk geurende bloemen en wordt vooral meer naar het zuiden (o.a. in Frankrijk) veel aangeplant, ook industrieel, voor de aanmaak van parfums. In de Plantentuin staat een grote Jasmijnstruik in de afdeling Systematiek Dicotylen. In de loop der jaren werden nog andere soorten Jasmijn ingevoerd en kwamen ook enkele kruisingen tot stand. In de Mediterrane Serre kan men enkele van die soorten terugvinden.

Veel beter winterhard, en bijgevolg ook veel meer in onze tuinen aangeplant is de Kamperfoelie. Er zijn een aantal soorten en cultivars van *Lonicera*, die toch onderling sterke verschillen vertonen, niet alleen wat betreft groeiwijze of kleur, maar ook wat betreft geur. De in grote delen van Europa inheemse soorten *Lonicera caprifolium* en *L. periclymenum* hebben een zeer doordringende geur. Vooral op windstille zomeravonden verspreiden de gele bloemen tot ver in de omtrek hun geur. Beide soorten staan in de Plantentuin. Met een verschillende geur, maar met een langere bloeiperiode is *Lonicera japonica*, inheems in China, Japan en Korea. Deze klimmer heeft witte en gele bloemen en *L. japonica* cv. *Halliana* zou nog overvloediger bloeien.

Hoofdschotel voor de geurende zomertuin is de roos. Maar het onderwerp is zó uitgebreid en rijk dat het onmogelijk is om hier een zinnige samenvatting te geven. Het is een groot geslacht (*Rosa*) met erg veel soorten, en in de loop der eeuwen (vooral sinds de 19de eeuw) zijn er bovenop nog duizenden gekweekte variëteiten bijgekomen. In 1830 is er in "Le bon Jardinier" van A. Poiteau en Vilmorin al sprake van 2000 variëteiten en meer.

Wie echt sterk geurende soorten of variëteiten wil, moet wel zoeken want er zijn heel wat rozen die nauwelijks of niet geuren. Opvallend is ook dat het om verschillende geuren gaat.

De prachtige dubbelbloemige cultivars hebben een lange voorgeschiedenis waarin zowel kultuurvariëteiten uit China en het Midden-Oosten als wilde soorten een rol gespeeld hebben.

Enkele van die wilde soorten kan men in de Plantentuin terugvinden. Deze met een uitgesproken geur zijn : *R. brunonii*, *R. rugosa* en *R. rubiginosa*.

Rosa brunonii komt uit de Himalaya's en Z.W. China waar de struik met lange twijgen en witte bloemtrossen tegen de berghellingen groeit. Het is een uitbundige groeier die nogal wat plaats opeist.

Hetzelfde geldt voor de Rimpelroos (*Rosa rugosa*), die inheems is van O. Siberië tot Japan. Bij ons verwildert deze roos in de duinen aan de kust. Het is een zeer stekelige plant, maar de karmijnrode (soms witte) bloemen hebben een doordringende geur.

Tenslotte is er nog de Eglantier (*Rosa rubiginosa*). Deze roos is inheems in Europa, en heeft geurende bladeren, wat vooral na een regenbui duidelijk wordt. De Eglantier werd vroeger ook als onderstam gebruikt voor de kultuursoorten.

In "Le bon Jardinier" vinden we in dat verband een aktuele, merkwaardige vaststelling :

" L'usage de prendre ces églantiers dans les bois et dans les haies, où on les arrache depuis 30 ans par millions, chaque année, les rend de plus en plus rares, et leur prix s'est singulièrement élevé ".

Bibliografie.

Poiteau & Vilmorin (1830) Le Bon Jardinier.
Paris.

Vilmorin, Andrieux & Cie (1870) Les Fleurs de Pleine Terre.
Paris.

Gorer, R. (1978) The Growth of Garden.
Faber and Faber, London

Fig. 1. Korenbloem (*Centaurea cyanus*).

A : habitus. B : stukje stengel met een middelste blad.

C : bovendee van twee bloeiende stengels, met bovenste

bladeren. D : omwindselblaadje. E : één enkel bloempje,

met bijhorend schutblaadje ('stroschub'). F : top van de

bloemkroon, overlangse doorsnede. G : rijp vruchtje.

(Ross-Craig S., 1979, Drawings of British Plants).

Heimwee naar de Korenbloem

Jef VANDENBULCKE
Ottergemsesteenweg 436, 9000 Gent

Gilbert Bécaud is een bekende Franse chansonnier. Wij zouden zeggen "zanger", doch dan zou het moeten zijn "chanteur", en dat is dan weer niet helemaal hetzelfde.

Gilbert Bécaud schreef en zong destijds, en wellicht zingt hij het soms nog, een heel mooie tekst over de Korenbloem :
"Quand il est mort le poète, ... dans ce grand champs on trouve des bleuets".

Vrij vertaald luidt het :	Als de dichter dood is wenen al zijn vrienden. Als de dichter dood is weent iedereen. Men begraaft hem in een korenveld. Daardoor groeien, bloeien daar in dat grote veld de korenbloemen.
---------------------------	--

Is het stof en de asse van hun vergane gebeente nu al totaal verdwenen ? Komen nieuwe dichters nog zo zelden voor ? Of worden ze sinds jáááren niet meer in de korenvelden begraven ? De Korenbloem immers is er bijna niet meer te vinden.
Of laat de hoog opgedreven graanproductie, op de tussen het beton schaars overblijvende akkers, dit ultieme eerbewijs niet meer toe ?
Wellicht mag het niet verder meer dan in de grasberm, die schaamtevol door de eveneens verdrongen Klaproos rood kleurt.

De Korenbloem en haar verwanten behoren tot het geslacht Centaurie (*Centaurea*), een groep van meer dan 450 soorten, die vooral in het Middellandse gebied talrijk zijn aan te treffen.
Het zijn eenjarige, tweejarige, of doorlevende soorten, enkele groeien zelfs uit tot kleine struiken. De meeste soorten bezitten

hoofdjes met steriele, sterk uitgegroeide lokbloemen, die lintbloemen nabootsen. Enkele van de meer algemene soorten worden hierna behandeld.

De wilde plant uit onze graanakkers is de echte Korenbloem (*Centaurea cyanus*). Dit is een eenjarige, weinig vertakte plant, middelgroot en ± grijs behaard. De bladeren zijn veerspletig, gesteeld, de bovenste zijn lancetvormig en zittend. De hoofdjes zijn helderblauw van kleur. Oorspronkelijk kwam ze uit het oostelijk Mediterraan gebied, en is wellicht samen met de granen naar hier meegekomen.

De Keizerkorenbloem (*Centaurea moschata*), uit hetzelfde gebied, is een andere eenjarige plant, maar kaal en sterk vertakt. De bladeren zijn veerdelig, wijd getand of gelobd. De hoofdjes zijn geel en licht geurend.

De Bergcentaurie (*Centaurea montana*) (kaart p.2) groeit in de Midden-europese bergen, en bereikt net onze Ardennen. Het is een doorlevende soort met eironde tot langwerpige, behaarde, zittende bladeren. De hoofdjes zijn vrij groot, tot 6 cm, en vertonen een roodachtig hart met blauwpaarse randbloemen.

De Grote Centaurie (*Centaurea scabiosa*) (kaart p. 2) uit Centraal-Europa en West-Azië is als een zeldzame verschijning ook in ons land te vinden. De bladeren lijken goed op die van Scabiosa, vandaar de naam van de soort. De hoofdjes zijn vrij groot, de omwindselblaadjes zijn aan de top niet ingesnoerd.

De Bestoven Centaurie (*Centaurea dealbata*) is afkomstig uit de Kaukasus. Het is een tot 75 cm hoge behaarde vaste plant met weinig vertakte stengels. De bladeren zijn dubbel veerdelig, met lijnvormige ingesneden slippen. De onderkant van het blad is opvallend zilverwit behaard. De bloemhoofdjes meten tot 5 cm doorsnede, en zijn donkerrose.

Van al deze soorten zijn talrijke cultivars bekend, vaak zijn in de handel de wilde vormen zelfs niet meer te verkrijgen.

Geraadpleegde bronnen

Elseviers bloemengids (1976).

Oudshoorn W. (1990) De nieuwe tuinplantengids.

Groenboekeriej, Zomer en Keuning. Ede/Antwerpen.

Kursus Ikebana

Op algemene aanvraag wordt een vervolgcyclus Ikebana volgens de Ohara-school gegeven door Mevr. Godelieve Van den Heuvel. Deze nieuwe cyclus zal opnieuw als een reeks van 8 lessen worden verzorgd, telkens 2 lessen per dag, van 10 - 12.30 u en van 13.30 - 16 u, op de volgende donderdagen :

10 september

1 oktober

15 oktober

29 oktober

Voor de eerste les Moribana (hellende en vallende vorm) kunnen we meebrengen takken die hellend of afhankelijk zijn gegroeid, bladeren van Daglelie (*Hemerocallis*), *Hosta*, *Pelargonium* e.d.m., bloemen naar keuze, ronde of ovale schalen, prikkers, bloemenschaar.

Voor 's middags brengen we een picknick mee, soep en koffie krijgt u ter plaatse.

Geïnteresseerde leden kunnen zich inschrijven door snelle (!) overschrijving van 2400 F op ons gewone rekeningnummer 001 - 1192154 - 03 van " De Vrienden van de Plantentuin Gent ", met als vermelding " Ikebana ".

Uw betaling wordt verwacht vóór 21 augustus, nadien worden geen inschrijvingen meer aanvaard.

Nieuwkomers kunnen desgewenst inpikken, zonder grote problemen, maar let wel : **het aantal plaatsen is beperkt**, en aan de inschrijvingstermijn zal worden gehouden.

Voor meer inlichtingen kan u bellen naar Gilberte Comhaire-Neyt, 091 - 22 81 87, na 18 u.

De Plantentuin blijkt niet alleen interessante planten te herbergen, af en toe bekijkt iemand ook wat voor dieren op dit terrein voorkomen, en dat kan leiden tot merkwaardige vaststellingen. Zo heeft Hendrik Segers (Laboratorium voor Ecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud) met een aantal studenten een intensieve bemonstering van de raderdiertjes in de vijvers doorgevoerd.

In totaal werden 44 soorten aangetroffen, waarvan 14 (veertien) nieuw voor de Belgische fauna ! Zeven van deze 'nieuwe' soorten zijn warmteminnende soorten en zijn alleen in de vijver van de Victoriakas gevonden, maar zeven andere leven gewoon in de buitenvijvers, en zijn dus wel degelijk als inheems te beschouwen.

Deze studie is gepubliceerd in het tijdschrift *Belgian Journal of Zoology* 121 : 193-201 (1991).

Recente aanwinsten

Voortdurend worden nieuwe plantesoorten in onze Plantentuin opgekweekt. Het lijkt me nuttig om af en toe enkele van de meer ongewone of bijzondere nieuwigheden in het licht te zetten, met een vermelding van hun plekje in de tuin, en een korte beschrijving van de merkwaardige aspecten.

In het volgende nummer zou de eerste reeks aan bod kunnen komen, als ik wat tijd kan vinden...

Daarnaast zijn er natuurlijk ook de $\pm$ jaarlijks weerkerende fenomenen (meestal bloeiers), die op het mededelingenbord als "Blikvangers" worden aangeduid en kort besproken.

De Plantentuin is méér dan één bezoek waard ! (maar dat weten de meesten onder u al)

Net als vorige jaren werden weer een aantal (21) tuineigenaars uit Nederlands Zeeuws- en Belgisch Oost-Vlaanderen bereid gevonden de poorten van hun tuin GRATIS open te stellen voor het grote publiek.

De tuinen zijn te bezichtigen op Pinksterzondag en -maandag (7-8 juni) en tijdens het 2e weekend van juli (11-12 juli), telkens van 10.00 tot 17.00 uur. Na elke tuinbeschrijving wordt een route geformuleerd waarop de tuinen het gemakkelijkst te bereiken zijn. Hierbij werd gebruik gemaakt van de Michelin kaart nr 212 België, Brugge-Rotterdam Antwerpen.

Info : Kaysershof, Voorthoekstraat 57, 9190 Stekene.

Tel. : 03 / 779.77.01

Dullaert Luc, Korenbloemlein 32, 9190 Stekene.

Tel. : 03 / 779.88.31

1. DE FEYTER, Zaamslagsedijk 6, Zaamslag (NL).

Boerderijtuin met veedrinkput en groentetuin. Schapenweide met zeer oude appel- en perenrassen en oude moerbeiboom. In de schuur verzameling van oude landbouwgereedschappen, verder leuke dingen die met persbloemen zijn versierd. Route : N60 Hulst / Perkpolder, aan Terhole richting Zaamslag, aan Zaamslagveer rechts, ongeveer 1 km op de dijk tussen Zaamslagveer en Reuzenhoek.

2. GEUS, Margaretsedijk 2, Vogelwaarde (NL).

Hoogteverschillen en uitzicht op de polder zijn aspectbepalend in deze tuin. Hagen, plantvakken en gazons hebben een strakke opbouw. Meerdere borders en terrasjes, een rotstuin met vijvers, groentetuin met serre, een bessenhoek en kleine verzameling Bonzai. Route : N 60 Hulst / Perkpolder, in Terhole richting Zaamslag volgen, aan Rapenburgtol richting Vogelwaarde, voorbij kerk 1e weg rechts.

ALLEEN PINKSTERWEEKEND !!!

3. PAUWELS, Molenstraat 102, Clinge (NL).

Hier vindt U de charme van een hobbytuin : Sedum, Sempervivum, rotstuintje, veel coniferen en planten die ze zelf heeft gezaaid. Droogbloemen. Route N 60 Hulst / St-Niklaas W., ongeveer 1 km op Nederlands grondgebied afslag Clinge nemen, ongeveer 500 m verder treft u de tuin aan de linkerzijde.

4. VAN ACKER, Koninginnestraat 1, Emmahaven (NL).

Boerderijtuin, ongeveer 2000 m². Ongeveer 70 soorten Geraniums, 150 Fuchsia soorten. Vier vijvers en diverse heuvels beplant met vele soorten vetplanten en dwergconiferen. Drie serres waarvan 1 voor cactussen is ingericht. Vele daturas in diverse kleuren. Route : N 49 Antwerpen / Zeekust afslag Kieldrecht tot aan Nederlandse grens, linksaf richting Nieuw-Namen, tot aan de kerk daar rechtsaf rechtuit de polder in, na twee dijken bent U in Emmahaven.

5. CELIE, Gentsevaart 4a, Kapellebrug (NL)

Enorme cactusverzameling. Planten tot 50 jaar, maar ook zeer veel jonge. Massa vetplanten en Agaves. Prachtig geëxposeerd in twee grote serres. Verstrekt graag informatie omtrent het kweken van Cactussen. Route : N 60 Hulst / St-Niklaas W., ongeveer een 500 m voorbij Belgische douane aan de linkerzijde.

6. KAYSERHOF, Voorthoekstraat 57, 9190 Stekene (B).

Siertuin 5000 m² in Engelse stijl. Gemengde borders, vijver met moeras, rotstuint, 500 m² heidetuin. Grote, maar harmonieuze verscheidenheid van planten. Elke zondagmorgen open van 9 tot 12 uur gedurende het tuinseizoen. Route : N 49 Antwerpen / Zeekust, afslag Hulst, eerste zijstraat links is Voorthoekstraat.

7. PERSOON, Kemelstraat 112, 9190 Stekene (B).

Een jonge tuin, iets meer dan 1 jaar oud. Twee vijvers die met elkaar verbonden zijn. Grote gemengde borders rondom het gazon, vol vaste en eenjarige zelfgekweekte planten. Route : N 49 Antwerpen / Zeekust, afslag Hellestraat (eerste afslag voorbij afslag Hulst, komende van Antwerpen), voorbij kerk 1e straat links = Kemelstraat.

8. NEVE, Riet 59a, 9190 Stekene (B). ALLEEN JULI !

Hier is de filosofie om de tuin aan te passen aan de weidse natuurlijke omgeving, en deze zo min mogelijk te verstoren. U kan er uitleg krijgen over de schoonheid van de natuur en de heilzame en geneeskundige werking van wilde planten, kruiden en bloesems. Route : N 49 Antwerpen / Zeekust, afslag Stekene / Koewacht, richting NL grens, na 500 m, aan drieweegse, middenweg (Oudestraat) nemen, einde Oudestraat rechtsaf, is Rietstraat.

9. MATON, Julianastraat 88, Heikant (NL).

Tuindecor en tuin-machinehandel. U vindt er allerlei bijzondere sierelementen voor de tuin. Een tuin met een grote vijver en borders

waarin een aantal ornamenten verwerkt zijn. Route : gemakkelijk bereikbaar vanaf tuin 7, ofwel via N 60 Hulst.St-Niklaas W., aan Kapellebrug (Nederlandse douane) richting St-Jansteen, aan de kerk richting Heikant, aan de kerk van Heikant nog ongeveer een 500 m, aan de rechterzijde treft U de tuin.

10. GEMEENTETUIN, Polenlaan 61, 9190 Stekene (B).

Tuin van ongeveer 1 ha. Oude tuin in Engelse landschapstijl. Een aardig oud 6-kantig theehuis met koperen dak, zeer oude bomen, verwilderde salmonszegel, aronskelk, en nieuw aangelegde borders maken deze tuin bijzonder om te zien. Route : ligt aan de hoofdweg die door Stekene-centrum loopt, achter politiebureel.

11. DULLAERT, Korenbloemplein 32, 9190 Stekene (B).

Een huis in een nieuwe buurt met een voorbeeld van een niet-grote tuin (800 m²). Verdeeld in meerdere vakken die elk op zich een tuintje konden zijn. Vochtige tuin met aangepaste planten, o.a. : Hosta, Salmonszegel, Gunnera, Astilbe, enz... Route : vanaf Stekene / Kerk gemakkelijk te bereiken via Molenbergstraat (eerste straat voorbij kerk richting Moerbeke) ofwel via N 49 afslag Stekene (eerste afslag voorbij afslag St-Niklaas.W./ Hulst) straat volgen tot einde en dan linksaf, verder wegwijzers volgen.

12. VAN HOYE, Polken 16b, 9190 Stekene (B). PINKSTEREN

Deze grote tuin is nog in volle opbouw maar al zeer de moeite waard te bezichtigen, om zijn gemengde borders, rotstuin en drie vijvers op verschillend niveau. Route : vanuit Stekene-centrum richting Moerbeke volgen, na een 3 tal km rechtsaf is de Polkenstraat.

13. SAMSON, Beekstraat 71, St-Pauwels (B).

Lange smalle tuin met schaduw aan een zijde. Het speel-grasveld is elk jaar verkleind voor aanplant van vaste planten, struiken en een aantal ongewone zelf-gezaaide eenjarigen. Route : N 403 St-Niklaas / Hulst, in het centrum van St-Pauwels aan de verkeerslichten afslaan richting St-Gillis, na ongeveer 500 m is de tuin aan de rechtse zijde.

14. METZ, Wijnstraat 48, St-Pauwels (B). ALLEEN JULI !

Siertuin, 1800 m² met vnl. heideplanten en siergrassen. Een tuin die elk jaar wat anders tracht te brengen. Een bijzonder element is een vijver met een biologisch filtersysteem dat het water zuiver en helder weet te houden. Uitleg en vragen steeds welkom. Route : Idem als tuin 13, doch 50 m voorbij tuin 13 rechtsaf.

15. MARTENS, Stationstraat 99, St-Gillis.Waas (B).

Een prachtige siertuin, 6000 m², buitengewoon goed verzorgd, veel sierheesters, een voorbeeld van een keurige tuin. Route : N 49 Antwerpen / Zeekust afslag St-Gillis, tot St-Gillis-centrum, Stationstraat ligt in centrum en is gemakkelijk bereikbaar.

16. DE CAUWER, Houten schoen 61, St.Niklaas (B).

Kleine woodland-tuin met water en rotscombinatie. Specialiteiten bij de vleet. Meconopsis, varens, allerlei planten, grote verscheidenheid. Route : N 70 Antwerpen / Gent, komende uit richting Gent, eerste straat voorbij afslag St-Niklaas / centrum, 1,5 km in de straat, rechts.

17. VAN EYCK, Uilenstraat 58, Nieuwkerken (B).

Een siertuin met park-allures, enorme vijver en zeer mooi aangelegd. Route : N 70 Antwerpen / Gent, afslag Nieuwkerken, in Nieuwkerken aan de kerk richting St-Niklaas, na 1,5 km linksaf is de Uilenstraat.

18. DECALUT, Kriekelaarstraat 29, Nieuwkerken (B).

Arboretum Waasland. Verzameltuin met bijzondere rotstuin en zeer uitgebreide collectie, zoals 1000 verschillende Rhododendrons. Is heel het jaar elk weekend open. Juli en augustus enkel op afspraak. Route : N 49 Antwerpen / Zeekust, afslag Vrasene, aan de kerk rechtuit, aan bord Nieuwkerken straat links.

19. HOF TER SAKSEN, Bosstraat 101, Beveren (B).

Zeer oude kasteeltuin die gerenoveerd werd door de gemeente. Middenin staat een oud kasteeltje omringd door zeer oude bomen en nieuwe bijzondere bomen, struiken en planten. Alles voorzien van naamkaartjes. Route : N 70 Antwerpen / Gent wanneer u Beveren nadert vanuit Gent rijdt U over een viaduct met aan de linkerzijde motel Beveren, hierna neemt U aan de eerste verkeerslichten de weg naar rechts. Na een tijdje merkt u het domein aan de linkerzijde.

20. DE WINTER, Warme Nauwstraat 23, St-Pauwels Waas (B).

Specialist in kruiden en verfplanten, geurplanten, bijenplanten, droogbloemen. Alles met bordjes die u alles verklaren, een zeer educatieve tuin. Route : N 403 St-Niklaas / Hulst door centrum St-Pauwels, voorbij tapijten Cheops 1e straat rechts.

21. MAES, Potaarde 88, Temse (B).

Een zeer mooie tuin, niet groot, maar wel bijzonder. Veel mooie planten, een vijvertje en een enorme verzameling fuchsias. Route : gemakkelijk te bereiken vanaf tuin 16 ofwel N 70 Gent / Antwerpen afslag Haasdonk, aan cafe Jagersrust rechts houden richting Velle, aan eerste kruispunt linksaf Veldstraat, rijden tot voorbij een kapel, daarna volgende kruispunt links Houtbriel, ongeveer 500 m verder rechtsaf is de Potaarde.

Dank !

Vooreerst een welgemeend woord van dank aan de leden die vorige keer hebben meegeholpen aan de voorbereiding van de verzending van uw tijdschrift. Het werk verliep vlot en in een aangename sfeer ! Mersie !

Nieuwe medewerkers worden nog altijd met veel dank aanvaard.
Bel naar 091 - 64 50 59 !

Adresproblemen

Opnieuw moet ik hier enkele adresproblemen signaleren...

Als iemand onder u het adres van een van de volgende personen kent, wil u me dan aub deze gegevens opsturen, zodat die nu onbereikbare leden weer in zicht komen, en hun briefwisseling kunnen ontvangen.

Mevr. L. De Ceuninck

oud adres : Heiligbloedstraat 8, 9000 Gent.

Mevr. I. De Vos

oud adres : Louis De Smetstraat 4, 9050 Ledeberg.

Mevr. Roman

oud adres : Jubileumlaan 280, 9000 Gent.

De H. & Mevr. Schrey-Vandekerchove

oud adres : Everparkstraat 26, 9940 Evergem.

Gids voor de serres

Wat een aantal leden misschien niet weten, is dat voor het serrecomplex een handig, geïllustreerd gidsboekje (74 pagina's) te koop is in de Plantentuin. Voor 50 F wordt u wegwijs gemaakt in de Victoriakas, de tropische en de subtropische serre. Doen !

De VRIENDEN van de PLANTENTUIN GENT

driemaandelijks
elfde
nr. 2
ISSN

tijdschrift
jaargang
juni 1992
0777 - 8821

Redactie :
Paul Goetghebeur
Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent (telefoon : 091 - 64 5059)

Aan dit nummer hebben verder meegewerkt : Gilberte Comhaire-Neyt, Edmond Crombez, Hildegard De Pauw, Peter Dewulf, Athy Kayser-Maas, Karel Otten, Bernard Symoens, Jef Vandenbulcke, Cecilia Vastesaegher, Bie Wouters.

Onze beste dank gaat ook uit naar Christelle VanKerchove voor het tikwerk, en naar Patricia Rézenne, André & Denise Wille-Dhaese, en Adelin Van Heuverswijn voor de plooi-, kleef-, en sorteeractiviteiten, die het verschijnen van dit nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 1992.

Overname van artikels is alleen mogelijk mits en ná schriftelijke toestemming van de redakteur.

Lidgeld 1992

U kan uw bijdrage overschrijven op rekening 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding : lid 1992 (en graag naam van het lid !).

Gewoon lid : 300 BF
Beschermlid : 500 BF
Steunlid : 1000 BF